

**ТЕЛЕУРОК ЯК СУЧАСНА ФОРМА
ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА-ФІЛОЛОГА
ДО ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

ЛІДІЯ БОНДАРЕНКО

*Херсонський державний університет ,
кафедра української літератури,
вул. Університетська, 1, Херсон, 73000, Україна,
e-mail: amalchenko@ksu.ks.ua*

У матеріалі розглядаються теоретичні аспекти дисципліни «Методика викладання української літератури» та узагальнюється досвід підготовки зі студентами факультету філології та журналістики Херсонського державного університету телеуроків із вітчизняного письменства. Зокрема подаються основні завдання курсу; перераховуються теми, визначені авторською навчальною програмою; аналізується процес підготовки майбутніх філологів до розробки конспекту та зйомки матеріалу. У публікації також представлено критерії оцінки телеуроків з української літератури, створених студентами третього курсу спеціальності «Філологія (українська, англійська мова та література)».*

***Ключові слова:** методика викладання української літератури, вищий навчальний заклад, студент-філолог, навчальна програма, інноваційні методи навчання, телеурок, оцінка навчальних досягнень.*

Сучасний учитель української літератури покликаний формувати читацьку культуру, літературну компетентність, гуманістичний світогляд, національну свідомість, високу мораль, активну громадянську позицію, естетичні смаки і ціннісні орієнтації учнів цифрової епохи. Представники так званого покоління Z не уявляють світ без мобільних телефонів та інтернету. Ці винаходи людської цивілізації супроводжують їх із самого народження. Захоплення ними значною мірою зумовлює тенденцію втрати інтересу до читання паперової книги. Особливо болюче вона позначається на роботі вчителя літератури, тому виховання словесника третього тисячоліття вимагає пошуку нових підходів до викладання методичних дисциплін у вищій школі.

Мета публікації – узагальнити досвід підготовки студентів третього курсу спеціальності «Філологія (українська, англійська мова та література)*» факультету філології та журналістики Херсонського державного університету до створення телеуроків з української літератури.

Починаємо цю роботу після засвоєння на заняттях та шляхом самостійного опрацювання студентами таких тем: методика викладання літератури як наука; учитель-словесник і його професійні якості; зміст і структура шкільного курсу української літератури; методи і форми навчання; особливості сприймання художньої літератури; сучасний урок літератури; вивчення біографії письменника; методика вивчення художнього твору [1]. Опановуючи зазначений матеріал третьокурсники мали змогу переглянути фрагменти уроків, окремі заняття провідних учителів української літератури, студентів-практикантів четвертого-п'ятого років навчання та телеуроки, доступні в інтернет-мережі. На допомогу студентам розробили спеціальну пам'ятку.

Майбутні вчителі самостійно визначали тему уроку, оскільки, як свідчить практика, цей варіант є більш ефективним у порівнянні із роботою над варіантом, запропонованим викладачем [2]. Аналіз отриманих відеофрагментів засвідчив, що студенти обрали матеріал як для основної, так і для старшої школи. За дидактичною метою вони віддали перевагу урокам засвоєння нових знань і розвитку на їх основі вмінь та навичок і комбінованим заняттям. За характером навчального матеріалу – урокам опрацювання художнього твору.

Загалом третьокурсники продемонстрували своє розуміння структури сучасного уроку літератури. Їх заняття, зокрема уроки засвоєння нових знань і формування на цій основі вмінь та навичок, містили обов'язкові вузлові елементи. Із метою мотивації навчальної діяльності школярів третьокурсники використали емоційно насажене вступне слова вчителя, постановку проблемних питань, наочність, епіграф. Більшість студентів підібрали до своїх уроків влучні вислови та продемонстрували вміння працювати з ними. Готуючи учнів до сприймання художнього твору вони використали слово вчителя,

унаочнене відеорядом та комп'ютерною презентацією; роботу з портретом автора; відеозагадки тощо. Для першого читання віршів та байок – декламацію вчителя, актора у поєднанні із переглядом фото- і відеоматеріалів. Для пояснення нових понять майбутні вчителі демонстрували схеми, фотографії, відеофрагменти, сторінки довідкових видань, супроводжуючи їх перегляд словесним тлумаченням або «залучаючи» учнів до підбору синонімів.

Аналізуючи програмові тексти третьокурсники загалом дотримувалися послідовності розгляду творів різних родів літератури, визначених методичною наукою. Вони використали для цього слово, розповідь учителя, постановку проблемних питань, роботу зі схемами, таблицями, складання асоціативних кущів, зачитування і коментування цитат тощо.

На етапі закріплення матеріалу найпопулярнішими виявилися тести закритого типу (із вибором однієї правильної відповіді та на встановлення відповідності). Як правило, студенти після демонстрування завдання робили паузу для обдумування на декілька секунд і далі вказували правильну відповідь.

З'ясувалося, що оскільки у вчителя під час телеуроку немає можливості спостерігати за реакцією аудиторії на матеріал, відразу коментувати всі складні і незрозумілі школярам питання, такі заняття потребують більшого унаочнення. Воно дозволяє створити необхідний настрій, активізувати увагу учнів, збільшити обсяг поданої інформації і водночас полегшити її сприймання, надати телеуроку динамічності. Для цього студенти залучили усі види наочності: предметну й образну (книги, фотознімки, окремі предмети в натурі, малюнки, портрети письменників); словеснообразну (фонозаписи народних пісень, віршів, уривків із епічних, ліро-епічних та драматичних творів, підготовлених з участю відомих акторів); умовно-схематичну зображувальну наочність (таблиці та схеми), динамічну синтетичну наочність (фрагменти кінофільмів, записів телепрограм), картини та ілюстрації відомих художників.

Місцем «проведення» телеуроків стали шкільний клас, університетська аудиторія, власна кімната, міський парк, сквер біля пам'ятника Т. Шевченкові,

сосновий ліс. Частина студентів комбінували місце зйомки, що дало змогу створити потрібний емоційний фон, підтримувати глядацьку увагу. Зміна інтер'єру в кадрі також доречно підкреслювала логіку подачі навчального матеріалу.

Серед недоліків телеуроків, підготовлених третьокурсниками, можна виділити зловживання відеофрагментами і тестовими завданнями.

Основними критеріями оцінювання відеоуроків були: відповідність положенням методичної науки, нестандартний підхід, належний технічний рівень запису, подача матеріалу у встановлені терміни.

Отже, проведена робота засвідчила, що підготовка телезанять сприяє поглибленню у студентів знань про структуру сучасного уроку літератури, специфіку вивчення творів різних родів і жанрів, формуванню у них умінь моделювати і проводити уроки літератури. Викладачеві вона дає змогу побачити своїх вихованців у ролі вчителів, оцінити їх уміння керувати власними емоціями, виступати перед аудиторією, слідкувати за своїм мовленням, тримати увагу уважних школярів тощо. Перспективи подальших досліджень убачаємо в розробці методичних рекомендацій до підготовки телеуроків за різними видами навчального матеріалу.

Список використаних джерел

1. Бондаренко Л. Г. Методика викладання української літератури / Л. Бондаренко // Збірник авторських програм навчальних дисциплін літературознавчого циклу для студентів I-V курсів денної, заочної та екстернатної форм навчання. – Херсон : Видавництво ХДУ, 2015. – С. 153-158.
2. Бондаренко Л. Г. Методика організації рольової гри «Урок літератури» для студентів-філологів (із досвіду роботи) / Л. Бондаренко // Укр. літ. в загальноосвітній школі. – 2015. – №5. – С. 42-43.

Бондаренко Л.Г. Телеурок як сучасна форма підготовки студента-філолога до проведення занять з української літератури // П'яті Волошинські читання. Творча майстерня Ніли Волошиної у перспекції філологічного простору Нової української школи і природа»: Тези доповідей Усеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 22-25 червня 2017 року). – Миколаїв : ОППО, 2017. – С. 18-22.